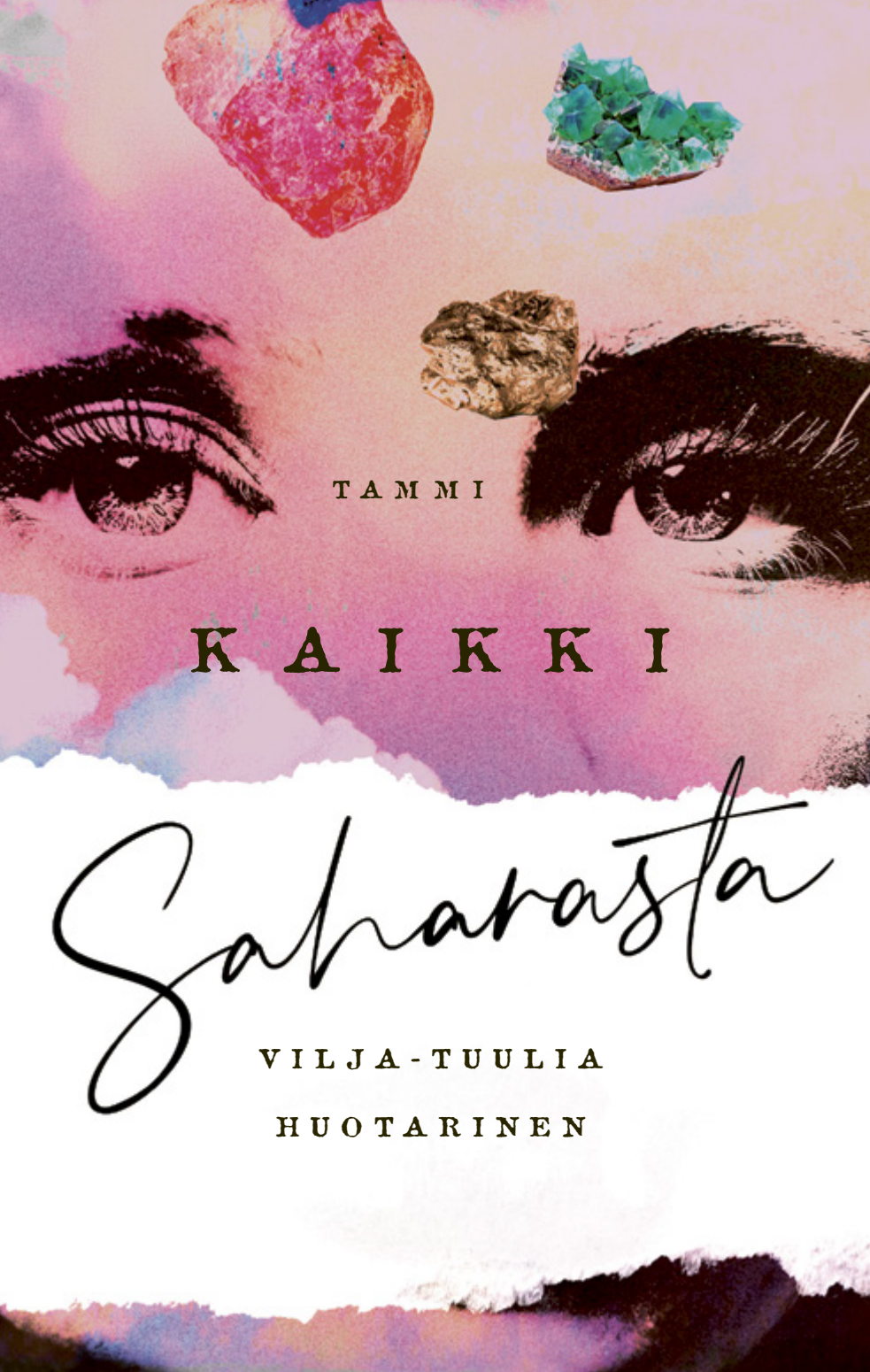

TAMMI

K A I K K I

Saharasta

VILJA-TUULIA

HUOTARINEN

VILJA-TUULIA HUOTARINEN

K A I K K I

Saharasta

Tammi • Helsinki

Kiitos Taiteen edistämiskeskukselle
ja Elsa Pohjanperälle, Akseli Arnkilille

Sivuilla 30, 41, 86, 113, 149 ja 188 siteerataan
Sleater-Kinney-yhtyeen kappaletta You're No Rock n' Roll Fun
(Corin Tucker, Carrie Brownstein & Janet Weiss)

Ensimmäinen painos

© Vilja-Tuulia Huotarinen 2026

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Lönrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Tämän teoksen kirjoittamiseen ei ole käytetty tekoöljyä.
Oikeudenhaltijat pidättävät oikeudet käyttää teoksen kappaleita
kaupallista tekstin- ja tiedonlouhintaa varten
tekijänoikeuslain (13b.1 §:n) tarkoittamalla tavalla.

Painettu EU:ssa
ISBN 978-952-04-7787-5

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@tammi.fi

Sisällys

I	Kutsu	9
II	Kärsimys	49
III	Kaaos	87
IV	Kaipuu	139
V	Keito	167

Henkilöt

Tio: paras ystävä

Lina ja Meri ja koko kaveriporukka:
kaikki muut ystävät

Ariel: yksi konduktööri vaan

Mamikulta: haluaa, että kirjoitan tästä
tarinasta kirjan

Santeri: mamikullan poikaystävä,
nolo hevuri

Xei: auttaa siirtymään paikasta toiseen

Johtokunta: hörhöjä, jotka pitävät huolta
ihmisten alitajunnasta tai jotain

*(tähän joku hieno motto tai sitaatti,
esim. lause filosofilta tai junan konduktööriltä)*

I

K U T S U

(johtokunta)

- Kuka lähtee auttamaan?
- Vain muutama on valmis. Kypsiä, niin kuin sanotaan.
Toma, Pilvi, Jane...
- Ei lähetetä ainakaan Janea.
- Miksi ei? Hän ajaa autoa ja tietää, mikä on silmäluomien
banaanivarjostus.
- En ole ihan varma, tekeekö kukaan tällä
vuosikymmenellä banaanivarjostuksia.
- Pilvi ja Toma. Harhauttavat vaikka poliisia jos on pakko.
- Ei mitään toimintasankareita. Tällä kertaa tarvitaan
joku, joka osaa pysytellä varjoissa.
- Sen ei pitäisi olla meille kovin vaikeaa.
- Ei pitäisi. Mutta nyt täytyisi osata kuunnella. Oikeastaan
saisi olla vähän ujo.
- OK, ei Janea. Eikä Pilviä eikä Tomaa. Löytyykö sellaisia,
jotka ovat jotenkin läheisiä tämän viisitoistavuotiaan
henkilön kanssa?
- Yksi sinitukka.

1

siinä muistossa tio irvistää

PITKÄ. Lyhyt ja pitkä.

Seison meidän keltaisen kerrostalon rappukäytävässä.

Ajattelen elämää ja kuolemaa.

On syysloma, on lokakuu. Joku kirjailija sanoi, että jos hänelle ei kahden ja puolen sivun aikana selviä, mitä vuodenaikaa eletään, hän lopettaa lukemisen kesken.

Aloitetaan siis tästä: on lokakuu.

Vaikka onko sillä mitään väliä, mitä joku kirjailija sanoo? Mamikulta on kirjailija. Hän puhuu koko ajan. Voisi kuvitella, että kirjailija säästäisi juttunsa kansien väliin.

No, yritän kuvailla vähän. Taivas näyttää nuuskalta ja sijaitsee liian korkealla täältä maasta katsottuna. Meidän kerrostalon pihassa on pari hyvää spottia: kaiteet, penkit, rappuset, varaston katto. Vaikka

ne olen tietysti ylittänyt jo monta vuotta sitten. Se oli silloin se. Silloin, kun ongelmista pääsi yli juoksemalla. Rappukäytävän edessä kohooa kallion sammainen seinä. Kallio on syntynyt syvyyksistä ja nousut pintaan miljoonia vuosia sitten. Kiven pinta on kostea ja limainen maailmanlopun ruma rajamerkki. Pakko myöntää, että siitä ei seinäponnistus onnistu.

Viime aikoina on tullut lähinnä seisoskeltua paikallaan. Ja tässä seisoskellessa olen ajatellut pitkää ja lyhyttä.

Olen tottunut siihen, että kannattaa hypätä. Lyhyt hyppy, pitkä hyppy. Mutta aina täytyy saada ote. Täytyy olla vahvat sormet, vahvat varpaat. Kun juoksee, samalla voi silmillä mitata ja määrittää. Täytyy tietää oikea ajoitus.

Nyt on ajoitus hukassa. Ihan kuin maailman minuutit olisi puristettu saman nyrkin sisään. Miljoonat vuodet, yksi kesä. Tuokin kallio tuossa voi jonain päivänä räjähtää siruiksi. Kaikki voi kadota hetkessä.

Sellaisena näen ajan.

Nyrkkinä, joka voi pamahtaa päin naamaa.

Kun olin lapsi, niin... Tai no, kai viisitoistavuotias ON yhä lapsi. Lina ja Meri ja koko kaveriporukka väittelee tästä ikäkysymyksestä säännöllisesti. Nuori ja teini, ne on vanhanaikaisia sanoja, mehän eletään tässä ja nyt. Saisiko sitä olla vain ihminen? Jokin elollinen olento?

Mutta asiaan: kun olin PIENEMPI lapsi, ajattelin isää katsellessani kiviä ja kallioita. Isä on kuollut. Hän kuoli, kun olin yksivuotias. Niin että koko elämäni ajan hän on ollut hautakiven alla.

Voin kertoa, että täällä meillä päin kiviä riittää aivan helvetisti. Koko keltaisten kerrostalojen kaupunginosa on rakennettu rosoisten kallioiden väliin. Mami-kulta jopa keräilee murikoita. Hän sanoo, että kaikki kivet ovat hiomattomia timantteja. Kotona lojuu keltaista sitriiniä ja väritöntä vuorikidettä ja jotain sateenkaarenkirjavaa kökkökikkua. Metsässä kerrostalojen takana on äänekkäitä kummitusluolia ja siirtolohkareita, joiden pinta näyttää hirviön iholta. Hirviön iho antaa kyllä periksi, niin että pystyn käännösylytykseen.

Kun en enää ajatellut isää, aloin hyppiä kiveltä kivelle. Parkour, sana kuin ensirakkauden sukunimi, nauroi Tio.

Kun näin Tion viimeisen kerran, hän juoksi hassu pieni violetti matkalaukku kädessä, ohimoilla tähtitarroja. Varmaan jotkut sydänkalsarit jalassa. Sellaiset on Tion tyyliä. Kun hän oli pieni, naapurin lapset kiusasivat häntä, koska hän oli pukeutunut keijupaitaan. Tio repäisi hörselöpaidan päältään, heitti sen maahan ja huusi, että tässä menee raja. Naapurin lapset seisoivat rajan toisella puolella. Eikä Tiokaan ollut yksin. Seisoin siinä hänen vieressään ja virnuilin muille, kun Tio puki taas paidan päälle ja oli ylpeä taistelunhaluinen keiju.

Voin klikata kuvaa Tiosta mielessäni. Eteenpäin, Tio, taaksepäin, Tio. Pystyn liikuttelevaan muistoa ihan kuin se olisi piirtynyt kuvana koneen ruudulle. Siinä muistossa Tio irvistää päin meidän ikkunaa niin kuin kuolleet animaatioissa tekee. Ikenet paljastuvat. Silmät kylmät kalat. Sellaisesta irvistyksestä tietää, että se joku on kuollut.

Tio ei ole kuollut, hän on muuttanut Helsingistä. Hän on lähtenyt keijupaitoineen Kokkolaan. Tarkemmin sanottuna Neristaniin. Siis voitko kuvitella sellaista paikkaa? Ihan kuin tässä eletäisiin jossain fantasiakirjassa. Kokkolan alakaupunkia todellakin sanotaan Neristaniksi. Linan ja Merin ja koko kaveriporukan mukaan siellä asui käsityöläisiä ja merimiehiä. En ihmettelisi, jos merenneitojakin. Mä nitsinko jo, että ihan kuin tässä eletäisiin fantasia-kirjassa?

Vaikka Tion muutosta on vain kuukausi, olen ajatellut viimeistä muistikuvaa hänestä todella pitkään.

Ajattelen elämää ja kuolemaa, sillä ero ystävästä on kuin kuolema.

Elämä voi olla lyhyt tai pitkä.

Kuinka pitkä kuolema on?

2

pois käytöstä niin kuin esine on

KUINKA kauan viisitoistavuotias jaksaa seistä porraskäytävässä ja ajatella elämää ja kuolemaa?

Erittäin hyvä kysymys.

Paljon muuta tässä ei nyt kuitenkaan tapahdu.

On tyhjä piha ja taskussa tyhjä kalenteri. Patte-rit loppu, laturi hukassa ja virtaa puuttuu. Ei naa-pureita, ei aikatauluja. Tennarit juuttuneet kiinni rappukäytävän kivilattiaan ja tukka roikkuu silmillä. Ei huvita juosta, ei huvita kiivetä. Käytävän rapat-tuun seinään on sinitarralla kiinnitetty lappu ”Älä jätä tavaraa pitkäksi aikaa käytäville lojumaan”.

Täällä sitä kuitenkin ollaan.

Paikalleen jämähtäneenä.

Sivuun siirrettynä ja pois heitettyinä.

Ja ai niin, olen myös lopettanut puhumisen. Tekee vain mieli hautautua liian suurten vaatteiden alle kuin vuoren sisään. Suu on ollut tukossa siitä saakka,

kun Tio lähti. Vedän hupparin vetoketjun kiinni – ZIPPP – enkä sano mitään. Kivetytyn hiljaiseksi ja pidän naaman blankkona.

Heti jos alan puhua, alan jännittää.

Ja jos jännittää, flow katoaa.

Meidän parkour-ryhmän ohjaaja Pipa on antanut olla kaikessa rauhassa vaiti. Hän vaalii flowta. Pipan nimi tulee siitä, että hänellä on aina musta myssy päässä syvälle korvien yli vedettynä. Siis ihan aina. Pipa sanoo, ettei tarvitse yrittää mitään, mihin ei ole valmis. Ei muuten ole sama juttu koulussa. Opettajien mielestä kannattaa yrittää joka päivä, vaikka ei olisi YHTÄÄN valmis.

Toistaiseksi Lina ja Meri ja koko kaveriporukka on kuitenkin onnistunut selittämään tilanteeni opettajille. Itse en jaksa selittää yhtään mitään. Ihan kuin olisin jäänyt ilmaan. Ilmaan roikkumaan, irti ihmisistä ja irti kaikesta, loose. Poissa lempisarjojeni seuraamisesta ja musiikin kuuntelemisesta. Vaatteiden vaihtamisesta, hampaidenpesurutiinista, tanssitunnilla sätkyttelystä. En saa otetta mistään. Vähän huono asenne parkouriin.

Muu parkour-porukka viilettää tukka putkella. Kesällä menin niiden kanssa, niiden mielestä meidän roskakatos oli paras ja ne jäivät roikkumaan kättiin johonkin peruskuusen oksille. Mutta kesä on mennyt ja kerrostalon piha on pelkkää karkkipaperia, likainen ja rutussa.

Tio ja minä, me kaksi kasvettiin tämän keltaisen talon pihalla.

Me liiskauduttiin pihakallion suurta kylmää pintaa vasten niin kuin lierot ja vakoiltiin maan tasalta pihan aikuisia. Iltaisin meidät kiskottiin ylös aluskasvillisuuden joukosta ja käskettiin sisälle, nyt heti omaan kotiin, hetihetiheti, mutta aina me palattiin seuraavana päivänä takaisin viileän kallion varjoon.

– Entä jos avattaisiin ovi toiseen maailmaan, Tio sanoi ja siristi silmiään, – mutta voitaisiin silti palata siitä ovesta takaisin?

Silloin me tietysti olimme PIENIÄ.

Kun jokin iso asia muuttuu, kaikki muukin muuttuu.

Nyt pelkkä rappukäytävän kaiku ja kolkko piha.

Vaikka sieltä mamikulta näköjään tepsuttaa mattotelineiden alta. Kuin maahinen, pieni ja palleroinen. Mamikullalla on mustat Hai-saappaat ja kulunut toppatakki, jonka helmassa riippuu heijastin kummallisena häntänä. Mamikulta näyttää iloiselta. Yleensä hän ON iloinen, ihan aurinkoinen, vaikka siinä hän tälläkin hetkellä kantaa painavia kauppakasseja. Voitko kuvitella sellaista iloa tällaisessa maailmassa?

Mamikulta hymyilee tähän suuntaan, vaikka en hymyile hänelle.

On vähän huono asenne siihenkin lajiin.

3

lisää syvällisiä ajatuksia

JA nyt avaan mamikullalle oven rappukäytävään.

– Kulta, unohditko taas kotiavaimen?

Mamikulta pyyhkäisee vaaleita kiharoitaan. Hänellä on korkea otsa ja terävä nenä, pienenä laskin sormella sitä alas, hyppäsin. Tämä ei ole ensimmäinen kerta tänä syksynä, kun jätän avaimet kotiin. Esi-
neet eivät vain tottele enää. Korvakorut putoavat viemäriin, pyöränketjut jäävät jumiin, juomalasit särkyvät. Rahapussit, hiusharjat, sirut ja kortit... just name it.

Noloa, ettei pääse edes ovesta ilman apua.

Olen irti niin kuin käytöstä poistettu kone on.

Että tällaisia syvällisiä ajatuksia päässäni nykyään liikkuu.

Koko kesän Tio vielä harppoi pitkällä koivillaan keltaisten kerrostalojen korttelissa. Paljaat nilkat leiskui kuin majakat. Sitä Tio minulle oli, majakka, lämmin valo. Aina vähän isompi. Aina vähän äänek-

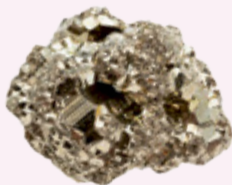
käämpi ja ärhäkämpi. Kunnes sitten viime kesän aikana kasvoin monta senttiä. Katselin Tioa yhtäkkiä melkein samalta korkeudelta.

Mamikulta nousee jo hyräillen portaita. Laahustan hiljaa hänen perässään. Lina ja Meri ja koko kaveriporukka ottaa ilon irti siitä, kun en paljon puhu. Voi kuulemma kuvitella, että olen samaa mieltä heidän kanssaan. Yleensä olenkin. He ovat superkivoja ja pitävät pystyssä, vaikka olen ollut Tion lähdön jälkeen jyrän alle jäänyttä jauhelihaa. Pois on puhti, ei nouse jalka, mitä muuta runoilisin. Ei tee mieli harjoittaa koordinaatiokykyä. Raput ylös, ylös, ylös, mutta silti kaikki näyttää meidän talossa samalta joka kerroksessa. Tasanne näyttää edelliseltä tasanteelta. Ote kaiteesta, ei vaikeusasteita. Ruskeankeltaiset ovet, harmaa lattia, mustat nimikyltit, valkoisin kirjaimin kirjoitetut nimet.

Niin tylsää, niin yksinäistä.

Vuosien varrella näistä käytävistä tuli meidän yhteisiä paikkoja. Iltapäivät, kun oltiin Tion kanssa palattu kouluistamme kotiin ja aurinko lämmitti rappusia. Mattoparvekkeen ikkuna oli usein auki, iholle tuuli, juostiin vinttikerrokseen saakka, otettiin ullakko haltuun. Yleensä juoksen mieluummin kuin kävelen, ihan vaan siksi, koska voin. Kunnes elokuussa pysähdyin.

Elämä on polku, joka vie ylöspäin, kunnes putoaa korkealta.

Nyt se on todistettu. Ihminen pystyy hämmästyttäviin asioihin. Ihan samoihin kuin tarinoissa: pystyy pakkaamaan salaa, pystyy heräämään muiden heräämättä ja hiipimään kotoa kuin lurjus, pystyy varastamaan vanhemmilta rahaa, pystyy jättämään keittiön pöydälle lapun: ”Lähden Keitoon.”

Kaikki Saharasta on tiheätunnelmainen kertomus viisitoistavuotiaasta Saharasta, jonka maailma on hiljentynyt Tio-ystävän yllättävän lähdön jälkeen. Vetävä romaani kertoo nuoruuden kipeistä ihmis-suhteista, muodonmuutoksista ja mahdollisuudesta kohdata elämän ja kuoleman suuria kysymyksiä.

9 789520 477875

www.tammi.fi

N84.2

ISBN 978-952-04-7787-5

